

Ode aan de dwarsdenkers

Natuurlijk is de accountant na 125 jaar nog springlevend. Maar de accountant is ook maar een mens en mensen zijn nu eenmaal gewoontedieren. Precies daarom moet het vak criticasters, radicale vernieuwers en dwarsdenkers aan de borst drukken. Want je blijft alleen springlevend als je ervoor open staat je routines te laten uitdagen.

» [Download dit artikel \(pdf\)](#)

» [Download het hele nummer \(pdf\)](#)

Nart Wielaard

Springlevend: relevantie

De traditionele Londense taxichauffeur, in de zo typerende Austin FX4, heeft gemiddeld een jaar of drie gestudeerd om het wegennet van zestigduizend straten in een radius van tien kilometer rondom Charing Cross – het officiële middelpunt van Londen – te doorgronden. Pas nadat chauffeurs onder meer 320 routes uit hun hoofd hebben geleerd, mogen ze hun begeerde *green badge* gebruiken. Tegen die achtergrond bezien is het niet gek dat de meeste chauffeurs met dedain of boosheid kijken naar de concurrenten van Uber. Deze nieuwkomers hebben immers soms geen enkele studie gedaan naar het wegennet en volgen simpelweg de instructies op die een schermpje oplepelt voor een kant en klaar route-advies.

The knowledge

Voor de objectieve aanschouwer lijkt het nogal een ongelijke strijd. Aan de ene kant staat de gestolde kennis in het hoofd van één chauffeur. Aan de andere kant een systeem dat zich niet alleen baseert op statische kaartinformatie, maar ook op live data over opstoppingen, gegenereerd door honderdduizenden sensoren in de smartphones van medeweggebruikers. Toch is het traditionele trainingssysteem voor taxichauffeurs – *The Knowledge* – nog steeds *alive and kicking* in Londen.

Waarom is dit relevante informatie voor een beschouwing over het accountantsvak? Omdat er een heel aardige parallel schuilt in het voorbeeld. Ook het accountantsvak is anno 2020 nog *alive and kicking*. Net zoals Londenaren behoefte hebben aan taxi's, hebben financiële markten nog steeds behoefte aan betrouwbare informatie voor hun beslissingen. Het accountantsvak houdt daarbij net als de Londense taxiwereld vast aan traditie. Natuurlijk is het vak de afgelopen decennia behoorlijk veranderd. Auditmethoden zijn bijvoorbeeld gemoderniseerd, doordat data steeds overvloediger en eenvoudiger te hanteren is. Maar van echt radicale vernieuwing is nog geen sprake. Menig objectieve beschouwer – en nee, dat bent u zelf als accountant niet – zal dan ook begrijpen dat accountants net zo behoudend zijn als de chauffeurs met hun *green badges*.

Er is natuurlijk ook één opmerkelijk verschil: in het accountantsvak is nog geen nieuwkomer verschenen die alles op zijn kop zet, bijvoorbeeld door ongereguleerd zekerheid te gaan verschaffen, gebruikmakend van de dataficatie van de samenleving en de opkomst van allerlei prachtige nieuwe technologie. Er is geen Uber-achtige die het vak op stelten zet. Nog niet.

They are coming

Met enige regelmaat dienen zich mensen aan die argumenteren dat daarin wel eens verandering zou kunnen komen. Lucas Hoogduin vertelde tijdens een recent door de NBA georganiseerde *What/If*-sessie hoe en waarom er heel andere vormen van assurance bij financiële informatie kunnen komen. De strekking: de daarvoor benodigde data komt steeds meer ter beschikking bij onder meer grote techbedrijven. En het zou dan ook zomaar kunnen dat de big four uiteindelijk het onderspit delven, omdat de wettelijke functie hen echt niet gaat beschermen tegen de nieuwkomers.

Omar El Messaoudi – young professional – verwees daarnaar in een opiniestuk op Accountant.nl met de titel *They are coming!*. Strekking daarvan: het vak moet zich omvormen om te anticiperen op de onvermijdelijke nieuwe toetreders. Anders verliezen we onze relevantie.

Schampere reacties

In beide gevallen zijn er naast wat instemmende geluiden ook behoorlijk wat schampere reacties. De strekking daarvan, met een verwijzing naar de kop *They are coming*: Ze komen niet. Die reacties zijn er ook ten aanzien van andere thema's.

Enkele maanden eerder speelde al een discussie over de zin en onzin van accountants die zich bezig gaan houden met

toezicht op algoritmes. Ook op dat gebied is er behoorlijk wat tegengas. Een meerderheid leek van mening te zijn dat accountants vooral geen al te grote broek moeten aantrekken hierin, al was het maar omdat we ons daarmee in een complex mijnenveld begeven.

Of neem het thema fraude en de rol die de accountant zou kunnen spelen, door met slimme technologie zaken op te sporen die het menselijk oog nooit zou kunnen zien. Reactie: het is een prachtig vergezicht, maar vooral ook een heel ver vergezicht. Arnout van Kempen schreef dan ook in een reactie dat je mensen die echt verstand hebben van de techniek nogal eens herkent aan een zekere irritatie over de hype-verhalen en het gejuich over wat allemaal 'ooit' mogelijk zal zijn: "(...) als je vanuit kennis en ervaring praat, weet je hoe zwaar het is, upstream tegen een modderlawine in klauteren."

Van Kempen heeft daar zeker een punt. Tegelijkertijd: laten we blij zijn dat er mensen zijn die dit soort tegendraadse geluiden laten horen. Ook als ze zelf niet met hun voeten in de modder staan. Het gaat erom dat we zulke dwarsdenkers een podium geven en hen niet direct afdoen als doemdenkers of overspannen trendwatchers. Dat is de beste manier om het vak springlevend te houden. Of, in de woorden van de organisatoren van de Boekenweek, die het thema Rebellen en dwarsdenkers kozen voor 2020: "Rebellen en dwarsdenkers van de literatuur die zo onze blik verruimen en ons voorstellingsvermogen vergroten."

Aanpassen aan omgeving

En denk nu niet dat het daarbij alleen maar gaat om deskundigen die al dan niet doordraven over de mogelijkheden van big data, kunstmatige intelligentie en dergelijke. De dromen komen ook op andere terreinen naar boven. Jeffrey Bekkerin schreef al een aantal malen over hoe de accountant zich onsterfelijk zou kunnen maken door eens te gaan kijken naar de wendbaarheid van ondernemingen. Hij verwacht dat de accountant in het kader van de continuïteitveronderstelling hier steeds vaker iets over gaat zeggen en zelfs kan voorspellen of een bedrijf in staat is zich aan te passen aan veranderingen in de omgeving. Dat is nogal een stevige claim, die hij inhoudelijk overigens sterk laat wortelen in (wetenschappelijke) kennis van complexe adaptieve systemen. In dit geval kwam er geen fel debat op gang - misschien omdat maar weinig accountants kennis hebben van complexiteitstheorie. Sommigen waarschuwden ook hier dat de accountant maar beter geen al te grote broek kan aantrekken. Het onderwerp hangt intussen nog wat boven de markt.

Wereld redden

Een al wat langer lopende discussie is die over de rol die de accountant heeft te vervullen op het vlak van duurzaamheid. Voormalig TNT topman Peter Bakker - daarna ceo van de World Business Council for Sustainable Development - sprak in 2015 de vaak aangehaalde woorden dat "accountants de wereld kunnen redden", als ze een revolutie in reporting over duurzaamheid konden ontketenen. Daar is natuurlijk de afgelopen decennia een stevige ontwikkeling te zien.

Denk bijvoorbeeld aan de volwassenwording van *integrated reporting* waarmee financiële en niet-financiële zaken in rapportages worden verbonden. Bedrijven gaan daarin - als het goed is - 'het echte verhaal vertellen'. De professionele gemeenschap rond het thema is (nog steeds) ijzersterk, maar buiten die *incrowd* weet het concept toch niet echt tractie te krijgen. Dat bleek ook uit het boek dat Jeroen Smit schreef over Unilever en de strijd die ceo Paul Polman daar achter zich heeft. Polman had duidelijk meer verwacht van de rol die financials en/of de externe accountant op dit gebied spelen.

Grote broek aantrekken

Wat hoopvol stemt is dat er op al de hiervoor genoemde terreinen steeds weer mensen zijn die het aandurven om hun dromen en vergezichten te laten zien en daarmee de routines wat ontregelen. Ook als die ideeën niet lijken te zijn geworteld in realiteitszin. Pas als er geen mensen meer zijn die een te grote broek aantrekken en moonshots de wereld in helpen, moet je je zorgen gaan maken. Deze moonshots zijn het beste wat het vak kan overkomen, om ook de komende 125 jaar springlevend te blijven.

Slotevent 'Springlevend': 'Measure what we treasure'

Het accountantsberoep, dit jaar in Nederland 125 jaar oud, heeft volop kansen voor een succesvolle toekomst. Zeker als het gaat om zekerheid bieden bij niet-financiële informatie.

Ruim vijftienhonderd NBA-leden en andere belangstellenden bekeken op 24 november het slotevent van het jubileumprogramma 'Springlevend', waarin de relevantie van het beroep centraal stond. Volgens NBA-voorzitter Marco van der Vegte toonde de Pincoffs affaire destijds de noodzaak voor het accountantsberoep om zich te organiseren. Maar ook het rapport 'In het publiek belang' uit 2014 is een mijlpaal in de historie. "Terug naar de basis, naar waar we voor staan als accountants: onze maatschappelijke relevantie."

Vertrouwen en transparantie zijn cruciaal voor een welvarende maatschappij, stelde oud-Unilever-ceo en Imagine-oprichter Paul Polman. "We hebben het accountantsberoep uitgevonden om ons in dat opzicht eerlijk te houden." Om te komen tot een betere, duurzame samenleving moeten we grote, meetbare stappen zetten. "Measure what we

treasure.” Dit is het moment voor het accountantsberoep om daarin een rol te spelen. *“Thank you accountants, for saving the world”*, aldus Polman.

Volgens Ewout Irrgang, lid Algemene Rekenkamer, gaat het bij de verantwoording van publiek geld steeds meer om waar dat uiteindelijk toe leidt. “De rol van de accountant is om de verbinding te leggen tussen de inzet van financiële middelen en de bredere resultaten van de inzet daarvan.” Vivienne de Leeuw, cfo van Havenbedrijf Rotterdam, gaf het accountantsberoep mee om minder achteruit te kijken en meer vooruit. “Het gebeurt in de toekomst, niet in het verleden.”

In totaal hebben zo’n zesduizend belangstellenden in november deelgenomen aan de vier webinars en de verkiezing van De Slimste Accountant, in het kader van het jubilerende accountantsberoep. Terugkijken van alle events kan via nba.nl/springlevend.

Nart Wielaard is strategisch scherpdenker op het snijvlak van maatschappij, technologie en bedrijfsleven. Hij brengt complexe ontwikkelingen terug tot eenvoudige en begrijpelijke verhalen en doet dat in de rol van gespreksleider, adviseur en schrijver.

GERELATEERD

MAGAZINE | 18 december 2020

Back to the Future

De toekomst van de audit schuilt niet zo zeer in digitale hulpmiddelen of verbreding tot steeds meer niet-financiële informatie, als wel in de terugkeer naar ‘Limperg’.... →

MAGAZINE | 18 december 2020

Joris Ebbers is De Slimste Accountant

Opmerkelijk onderdeel van het jubileumprogramma van de NBA: de verkiezing van De Slimste Accountant 2020. Uiteindelijk ging accountancystudent Joris Ebbers ervandoor... →

MAGAZINE | 18 december 2020

Mkb: Het ergste komt nog, maar niet voor iedereen

De coronacrisis richt grote schade aan in het mkb. Ondernemers roepen accountants te hulp, maar onheil kunnen zij nauwelijks keren. Het jubileumwebinar van de NBA... →

MAGAZINE | 18 december 2020

Hoezo generatiekloof?

Gaapt er een groot gat tussen de boomers die het vak van accountant hebben gemaakt tot wat het nu is en de millennials die met die geschiedenis verder moeten? Dat... →

MAGAZINE | 18 december 2020

Een jubileum in coronatijd

Het accountantsberoep in Nederland bestaat in 2020 precies 125 jaar, iets om op een feestelijke manier bij stil te staan. Dat is een uitdaging, in het jaar van corona.... →
